

Győzelmek a környezetvédelem terén 2021-ben

Bolygónk globális állapotát nézve nem nehéz elkeseredni. Több, mint egymillió fajt fenyeget a kihalás veszélye, a légkör szén-dioxid-szintje folyamatosan emelkedik, és az éghajlatváltozás okozta szélsőséges időjárási események mindenhol érzékelhetővé váltak. Ennek ellenére, a novemberben megtartott glasgow-i klímakonferenciát (COP26) áttörésnek semmiféleképp sem lehetne nevezni. Habár a konferencia nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, 2021 világszerte tartogatott győzelmeket a környezetvédelem terén.

Ígéretéhez híven, január 20-án, Joe Biden amerikai elnök hivatalba lépésének első napján aláírta azt az okmányt, amellyel az Egyesült Államok ismét csatlakozott a Párizsi Megállapodáshoz. Amikor a Trump-kormány 2017-ben kilépett a globális szerződésből, az Egyesült Államok "kritikán aluli" minősítést kapott a globális hőmérséklet-emelkedés 1,5°C-ra való korlátozását illetően. A New York-i Columbia Egyetem kutatói 2017 és 2020 között az autózemanyag-szabványoktól kezdve a metánkibocsátásig több, mint 160 jelentős környezetvédelmi szabályozás visszaállítását követték nyomon. Biden lépése így a tudósok szerint esélyt adhat a világnak a küzdelemre, mivel az Egyesült Államok éves kibocsátása a globális kibocsátás 15,2%-át teszi ki.

Februárban a párizsi közigazgatási bíróság hibásnak találta a francia államot, amiért nem tett eleget az éghajlati válság kezelése érdekében. A bíróság arra kötelezte a francia kormányt, hogy hozzon további intézkedéseket a kibocsátáscsökkentés fokozása érdekében. Ezzel Hollandia és Írország után Franciaország lett a harmadik uniós tagállam, amelyről úgy ítélték meg, hogy nem védi meg a polgárait az éghajlati válságtól. Ugyanebben a hónapban a krasznajarszki választottbíróság 146 milliárd rubel (közel 625 milliárd forint) megfizetésére kötelezte a Norilsk Nickelt a Taimyr-félszigeten történt olajszennyezés miatt. Ez Oroszország történetében a legnagyobb, környezeti károkért kirótt kártérítés. 2020. május 29-én több mint 20 ezer tonna gázolaj szivárgott a vízbe és a talajba a Norilsk Nickel egyik tárolótartályából, vörösré színezve az Ambarnaja folyót. A hivatalos adatok szerint a norilszki olajszivárgás volt az eddigi legnagyobb az Északi-sarkvidéken.

Áprilisban Új-Zéland lett az első olyan ország, amely törvényben kötelezi a bankokat, biztosítókat és befektetési menedzsereket, hogy átlátható adatokat tegyenek közzé az éghajlatváltozásnak az üzleti tevékenységükre gyakorolt hatásairól. Minden banknak, amelynek teljes vagyona meghaladja az 1 milliárd új-zélandi dollárt, a biztosítóknak, amelyeknek a teljes kezelt vagyona meghaladja az 1 milliárd új-zélandi dollárt, valamint minden, az ország tőzsdéjén jegyzett részvény- és adósságpapír-kibocsátónak közzé kell majd tennie az adatokat. Az ország reméli, hogy ezzel mind az üzleti, befektetési, hitelezési és biztosítási döntésekben figyelembe lesznek véve az éghajlati válság hatásai.

Májusban egy hágai bíróság arra kötelezte a Royal Dutch Shellt, hogy 2030 végéig a 2019-es szinthez képest 45%-kal csökkentse globális szén-dioxid-kibocsátását. A mérőföldkőnek számító ügyet a Friends of the Earth szervezet és több mint 17 000 társperese indította. A holland bíróság az olajipari óriásvállalat fenntarthatósági politikáját nem találta eléggé "konkrét". A döntés azt is kimondta, hogy a Shell, valamint beszállítói és vásárlói kibocsátás-csökkentési szintjeit is összhangba kell hozni a párizsi klímageállapodással. Ez a

példa nélküli döntés széleskörű hatással lehet az energiaiparra és más szennyező multinacionális vállalatokra.

Júniusban a 9 milliárd dolláros Keystone XL olajvezeték építését, amely a nyugat-kanadai kátrányhomokból származó olajat az amerikai finomítókhoz szállította volna, a tulajdonos TC Energy Corp. lefújta. A döntés azután született, hogy Joe Biden amerikai elnök visszavonta az 1 900 km hosszúságú projekt amerikai szakaszához szükséges kulcsfontosságú engedélyt. Ezzel lezárult a vezetékkel kapcsolatos, több mint egy évtizede tartó vita. Hasonlóképp, szeptemberben a Pennsylvaniából New Jerseybe földgázt szállító, 116 mérföld hosszú vezetékprojekt is megghiúsult. A projekt fejlesztői évek óta tartó tiltakozással és hatósági visszalépésekkel szembesültek, mivel New Jersey-ben a hatóságok egyre inkább aggódnak a szélsőséges időjárás és a változó éghajlat miatt.

Júniusban győzelemmel zárult az a kétéves jogi eljárás is, amelyet 32 jakartai polgár indított Joko Widodo indonéz elnök, három miniszter, Jakarta kormányzója és két tartományi vezető ellen. Az indonéz bíróság kijelentette, hogy az említettek bűnösök környezetvédelmi hanyagságban, mivel nem kezelték a krónikus légszennyezést. Jakarta a világ kilencedik legrosszabb fővárosa az emberi egészségre ártalmas, légszennyező PM 2,5 anyag tekintetében az IQAir World Air Quality 2020 jelentése szerint. A város légszennyezettségének mértéke elsősorban a gyors urbanizációhoz, a krónikus jakartai forgalomhoz, valamint a közeli széntüzelésű erőművekhez köthető.

Xi Jinping kínai elnök 2021 szeptemberében az ENSZ-hez szóló videón közvetített beszédében ígéretet tett arra, hogy Dél-Korea és Japán után Kína sem épít új széntüzelésű erőműveket a tengerentúlon. Egyes becslések szerint a ma épülő szénerőművek 70%-a valamilyen mértékben Kína pénzéhez köthető. Azzal azonban, hogy a kínai elnök csak a tengerentúli szénemlítette, elhallgatta Kína saját szén függőségét. Tavaly az ország erőművei a világ szénrel termelt villamos energiájának több mint felét állították elő. A széntüzelés megszüntetése globális szükségszerűség, mind az éghajlat, mind a közegészségügy szempontjából. A Greenpeace Délkelet-Ázsia 2020-as jelentése szerint a fosszilis tüzelőanyagok elégetéséből származó légszennyezés világszerte évente mintegy 4,5 millió idő előtti halálesetért felelős.

Decemberben az ecuadori alkotmánybíróság megakadályozta Los Cedrosban, egy védett erdőben történő réz- és aranybányászat terveit, azzal az indokkal, hogy a tervek sértik a természet jogait. Ecuador nemzeti bányavállalata, az Enami EP rendelkezik bányászati jogokkal a rezervátum kétharmadában, amely 178 veszélyeztetett vagy közel veszélyeztetett fajnak ad otthont, köztük a veszélyeztetett fehérfejű kapucinusnak, a veszélyeztetett köpenyes bőgőmajomnak és a kritikusan veszélyeztetett barna fejű pókmajomnak.

Végezetül december végén a Shell kiszállt a Shetlandtól nyugatra fekvő Cambo olajmező ellentmondásos fejlesztéséből. A vállalatnak 30%-os részesedése volt a mezőben, amelyet a környezetvédelmi csoportok folyamatosan bíráltak. A Cambo olajmező mintegy 125 km-re nyugatra található a Shetland-szigetektől, 1050 méter és 1100 méter közötti vízmélységben. Eredetileg 2001-ben adtak engedélyt a feltáráshoz, amikor kiderült, hogy akár több százmillió hordónyi olajat is termelhet. A Shell kiszállása után az olajmező mögött álló Siccar Point Energy bejelentette, hogy "szünetelteti" a projektet.

A Világgaazdasági Fórum 2022-es globális kockázatmegítélési felmérésének válaszadói az "éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedések kudarcát" említették első számú kockázatként, amely a következő évtizedben a legsúlyosabb következményekkel járhat. Reméljük, hogy ennek tudatában a kormányok ambiciózusabb éghajlat-változási terveket nyújtanak be, hogy azonnali, kézzelfogható és hatékony intézkedéseket tegyenek az éghajlati célok elérése érdekében.

Budapest, 2022. január 14.

Koch Anna

Források:

[Climate Tops 2022 WEF Global Risks Report | UNFCCC](#)

[10 inspiring environmental victories of 2021 - Greenpeace International](#)

[5 environmental victories from 2021 that offer hope \(nationalgeographic.com\)](#)

[The United States Officially Rejoins the Paris Agreement - United States Department of State](#)

[The U.S. Is Back in the Paris Agreement. Now What? - The Paris Climate Agreement \(columbia.edu\)](#)

[PennEast calls it quits after a yearslong fight to build a gas pipeline - POLITICOSearchSearchClose](#)

[Work on Cambo oilfield paused after Shell withdrawal - Scotland - The Guardian](#)

[Cambo oil field development off Shetland to be paused - BBC News](#)

[China pledges to stop financing coal plants abroad - The Economist](#)

[New Zealand introduces climate change law for financial firms in world first \(cnbc.com\)](#)

[Court orders Royal Dutch Shell to cut carbon emissions by 45% by 2030 - Royal Dutch Shell - The Guardian](#)

[Landmark Ruling Blocks Mining in Ecuadorian Forest, Citing Rights of Nature - Yale E360](#)

[Keystone XL Pipeline Officially Cancelled, as Developer Pulls Plug on Project | Earth.Org - Past - Present - Future](#)

[Landmark Indonesia court ruling upholds citizens' right to clean air, finds president 'negligent' - The Independent](#)